

Vystoupení ministra kultury Martina Baxy ve Výboru pro kulturu a vzdělání EP

Vážená paní předsedkyně, vážené dámy poslankyně, páni poslanci,

je mi ctí, že zde mohu u příležitosti zahájení českého předsednictví představit naše priority a pohovořit o důležitých tématech, kterými se v poslední době na národní i evropské úrovni zabýváme. Předsednictví v Radě EU vnímám jako výjimečnou příležitost znovu poukázat na význam a dosah kultury jako takové, zejména ve světle současných celosvětových krizí souvisejících s bezprecedentním válečným konfliktem na Ukrajině či pandemií COVIDu- 19.

Česká republika má tu čest předsedat Výboru pro kulturní záležitosti v období tvorby příštího čtyřletého pracovního plánu pro kulturu, který by měl být přijat na listopadové Radě pro vzdělání, mládež, kulturu a sport a měl by začít platit od 1. ledna 2023. Jeho přijetí formou usnesení je českou prioritou. Dokument se již tradičně bude věnovat nejdůležitějším tématům dnešního kulturního světa a definovat současné i budoucí priority. Vzhledem k tomu, že se jedná o veřejný dokument, je zároveň i jakýmsi informačním nástrojem umožňujícím umělcům, tvůrcům a dalším kulturním aktérům dozvědět se, čím se členské státy na evropské úrovni v oblasti kultury a audiovizu zabývají a může se stát i svým způsobem katalyzátorem posílené spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem. V této oblasti velmi pozitivně vnímám váš výbor jakožto dlouhodobého obhájce zájmů kulturních a kreativních odvětví, podporovatele kulturní diverzity a zastávce zlepšení financování kulturních aktivit nejen v EU. Kulturní a tvůrčí odvětví dlouhodobě čelí vážným výzvám, jako je změna klimatu, digitalizace nebo otázka pracovních podmínek umělců a profesionálů v kulturních a kreativních odvětvích. Uvědomuji si, že členové Evropského parlamentu na toto téma upozorňovali již před mnoha lety. Nyní se k tomu přidaly další naléhavé problémy, postihující téměř všechna odvětví: dopady covidové pandemie na společnost a tragická a zcela nepřijatelná ruská vojenská agrese proti Ukrajině představující hrubé porušení mezinárodního práva, útok na základní hodnoty EU a snaha o totální destrukci svébytné kultury a kulturního dědictví našeho evropského souseda.

Nový pracovní plán pro kulturu naváže na dosavadní výsledky a stanoví priority evropské spolupráce v oblasti kultury do budoucna. Z dosavadních jednání a Zprávy Komise k Pracovnímu plánu pro kulturu 2019–2022 ze dne 29. června 2022 vyplývá, že se členské státy na většině priorit shodují. Nadále si zachovává plný význam vztah mezi kulturou a hodnotami udržitelnosti, téma podpory širokého přístupu ke kultuře a aktivní participace všech. V oblasti

kulturního dědictví pořádáme v Praze v listopadu odbornou konferenci. Budeme dále hledat účinné nástroje k podpoře ekosystémů kulturních a kreativních odvětví, které jsou nejen důležitou součástí našich ekonomik, ale také katalyzátorem inovací. Zahrneme samozřejmě i debatu o možnostech, přínosech a limitech evropského statusu umělce, téma, které rezonuje i mezi vámi a které zaznělo v jednom návrhu Závěrečné zprávy Konference o budoucnosti Evropy.

Důležitým akcelerátorem je Nástroj pro oživení a odolnost, který vnímám jako velkou příležitost pro rozvoj kulturních a kreativních odvětví, výrazně oslabených covidovou krizí. V České republice se nám podařilo zařadit oblast kultury do Národního plánu obnovy, což napomáhá konkurenceschopnosti ekonomiky.

V oblasti audiovizu očekáváme zahájení diskuse k Evropskému aktu o svobodě médií. Podpora svobody a nezávislosti sdělovacích prostředků patří mezi klíčové oblasti českého předsednictví. Post-pandemická doba i válka na Ukrajině přinesly nové výzvy. Jsme připraveni se těmito výzvami zabývat a jsme si vědomi toho, že pluralita a transparentnost mediálního trhu, stejně jako boj proti dezinformacím, jsou témata, která se dostávají do jádra pozornosti v celé Evropě. Média mají moc ovlivňovat postoje společnosti, formovat její názory, a někdy i manipulovat, ale mohou také vzdělávat, rozšiřovat poznání a inspirovat. Proto je třeba na jedné straně podporovat svobodu a pluralitu médií, poskytujících objektivní informace, a na straně druhé posilovat mediální gramotnost společnosti. Právě tato dvoukolejná strategie se vepsala i do systému podpory mezioborové části programu Kreativní Evropa. Nemohu zde opomenout poděkovat Evropskému parlamentu za jeho lví podíl na úspěšném navýšení rozpočtu programu Kreativní Evropa, který v příštích 7 letech umožní ještě širšímu spektru zástupců kulturního a kreativního odvětví čerpat téměř 2,5 mld. EUR. Rovněž bych chtěl s potěšením zmínit iniciativu Komise ve vztahu k Ukrajině, když v programu Kreativní Evropa už v letošních výzvách byla dána příležitost k participaci ukrajinským partnerům a dále umožněna podpora mobility ukrajinských umělců.

Očekáváme, že Evropská komise v nejbližší době předloží legislativní návrh Evropského aktu o svobodě médií (European Media Freedom Act). Česká republika je připravena začít dokument projednávat a připravit tzv. Zprávu o pokroku, ve které shrne, čeho se jí podařilo během českého předsednictví dosáhnout. Očekáváme, že tato iniciativa se zaměří na fungování vnitřního

mediálního trhu a bude obsahovat nástroje, které by napomáhaly udržet zdravý mediální ekosystém.

Téma efektivní spolupráce regulačních orgánů a samoregulačních iniciativ bude nastoleno prostřednictvím diskuze na odborné konferenci pořádané českým předsednictvím v červenci 2022 v Praze (zítra a pozítří), na kterou jsou přizváni zástupci ERGA, stejně jako odborné a zainteresované veřejnosti. Odborná konference může rovněž poukázat na oblasti, na které je třeba se zaměřit ve vyjednávání aktuálního návrhu European Media Freedom Act, a případně v rámci diskuze identifikovat synergie mezi chystanou iniciativou European Media Freedom Act a stávajícím harmonizačním rámcem.

Posledním bodem ve výčtu priorit, kterými se v rámci českého předsednictví hodláme zabývat je samozřejmě téma pomoci záchranu ukrajinského kulturního dědictví. Přesto, že jsme myšlenku na dlouhotrvající válečný konflikt na území Evropy nechtěli dlouho přijmout, nyní musíme pracovat s neradostným faktem stále pokračující války a s tím spojenou destrukcí kulturního dědictví Ukrajiny. Jsem rád, že vás zde mohu ujistit, že se česká vláda problémem opakovaně zabývala a zabývá a učinila již mnoho konkrétních kroků pro jeho záchranu. Schválila vyčlenění finančních prostředků ve výši 70 000 EUR na nákup materiálu a vybavení potřebného pro ochranu kulturních statků a jeho případnou evakuaci.

Osobně jsem v přímém kontaktu s ministrem Tkačenkem a pokračujeme v řešení forem a možností další pomoci. Iniciativa Nový Evropský Bauhaus by přípravě obnovy Ukrajiny mohla zafungovat jako katalyzátor spolupráce mezi evropskými a ukrajinskými experty, podpořenými občany a dobrovolníky, kteří by v rámci konkrétních Task Force mohli vytvořit udržitelná a inkluzivní řešení. Shodli jsme se také na nutnosti boje se šířícími se dezinformacemi a podpoře činností umělců a kulturních institucí působících navzdory válce na území Ukrajiny.

Významnou akcí, která se uskuteční v ČR bude summit nevládní mezinárodní organizace Europa Nostra. Summit se bude konat v září v Praze a pozvání jsem 29. června osobně předal i ministru kultury Ukrajiny p. Tkačenkovi. Během celého pololetí bude v České republice, v Bruselu i na dalších místech probíhat řada kulturních akcí, o kterých se můžete dozvědět na oficiálních stránkách českého předsednictví. Včera jsem měl příležitost zahájit 2 výstavy českého umění v budově Rady a v Evropském parlamentu.

Na všechny výše zmíněné akce jste samozřejmě všichni srdečně zváni.

Děkuji za pozornost.